

APITETANAINTSIRI JOSANKINATZINIRI PABLO CORINTO-SATZIITE

Ovethataantsi

1 ¹Naakara Pablo osankinatzimirori iroka, Irotyaantajanore Jesucristo nonatzi, irootake ikovakaakenari Pava. Arira nokaratziri iyeki Timoteo nosankinatzimiro. Eerokayetakera nosankinatзинi pikaratzı papatoventaari Pava janta nampitsiki Corinto, irijatzira nosankina-yetziniri ikaratzı itasorensitakaitairi janta kipatsiki Acaya. ²Onkamintha ineshinonkayetaimi Ashitairi Pava, kameetha isaikakaayetaimi, ari inkempıtyaamiri eejatzı Avinkatharite Jesucristo.

Ikemaantsiyetakari Pablo

³Thame antharomentaiyaari Pava, jirintari Avinkatharite Jesucristo. Iriitakera Ashitairi, neshinonkataneri. Iriitake Pava, poshenkanteneri inatzi. ⁴Aririka ontzime pomerentsitzimovaitaineri, iriira Pava poshenkaineri, iroora amatantyaarori aaka amposhenkayetyaari pashinepayeeni opomerentsitzimoyetari. Irojatzira amateri aakaite okaratzı jantzimotakairi Pava. ⁵Irojatzira matachaneri, aririka añaayetero ankemaantsıperotziivaitya ikempıtapaintzirora Cristo, arira añaıtakyaaro eejatzı imposhenkaperotziitayeetai. ⁶Aritakera okantakari, irootakera nokemaantsıvıtantakari naaka, iro niyotantyaarori tsika nonkantya nomposhenkayetyaami

eerokaite, ari onkantya pavisakoshireyeytantaiyaari. Irootakera iposhenkantayey-takanari eejatzı naaka, ari onkantya niyotantyaarori tsika nonkantero nomposhenkayetaiyaami eerokaite aririka piñaayetairo okaratzı nokemaantsıvıtakari naaka. ⁷Iroora niyotajaantan-takari aritake imposhenkayeetaiyaami eerokaite ikempıtayeetakenara naaka, aririka pımatanaıro pinkemaantsıvaitya nokempıtaakerora naaka.

⁸Iyekiite, nokovi piyotaiyero okaratzı noñaakeri naaka pomerentsitzimoyetaka-nari nosaikantapaintari Asia-ki. Osheki jovatsınaavaitaitakena noñaajaantake ari nonkamakemi. ⁹Nokinkishiretakotaro iroñaaka, iroora ishinetantakanarori Pava noñaakero nokamımavetaka, onkantya niyotajaantantyaari naventaashiretaiyaari Pava, te arımatsite naventaatziitashıvı-tya naaka. ¹⁰Iro kantacha Pava jimatakero jovavısaakotaana nonkamemi, eekero irıyaatakaatyero. Aventaashıre novakeri eekerora inkempoyaaventatyeena apaata. ¹¹Eejatzıra pinkempıyetanaıyaari eerokaite pinkarataına naaka, piñaaña-tairi Pava inkempoyaaventantyaanari. Ari onkantya impaasoonketziıyetantaiyaariri Pava inkarate kemakoyetaınaneri jimatakero Pava ikempoyaaventaana.

Opoñaantari Pablo irareetya Corinto-satzi

¹²Niyotzıra naaka notampatzıkatzimotantake tsıkarika nosaikımyetantake.

Iriira Pava iyotatsi tekatsi namatavite, tekatsi ompaitya nompashiventakovai-tyaari. Tsikara nokantaka niyotaaayetakemi eerokaite, te noñaaventapaintero ikempitakaantavetari osavisatzi iyotane-taantsi onatzi, aña intaani noñaaventapiin-takero tsika ikanta Pava ikaminthaantzi. ¹³Tema okaratzi nosankinayetakemiri tekatsira nomanapithatemi, onkarate pomerentsivaitachaneri inkemathayeetero. Okamintha pinkemathatapiintairo okaratzi nosankinayetzimiri. ¹⁴Kempitaka aritake pikemathayetakena kapicheeni, kantake pinkimoshireventaina apaata impiyeerika Avinkatharite Jesús. Ari nonkempitzi-tyaari eejatzi naaka, kimoshire nonkanta-ventaiyaami eerokaite apaata.

¹⁵Irootakera nominthatantakarori napiitairo nonkivantemi janta, onkantya pinkimoshiretziitantaari nareetaiyaamira. ¹⁶Ari nokovavetakari nonkivantanake-mimi niyaatantaaarimi Macedonia-ki, impoña napiitanairomi eejatzi nonpiyeeri-kami. Ari onkantyaami pampitakatanta-vaiyaanarimi potyaantaina Judea-ki. ¹⁷Iro kantacha noipithokakero nokinkishireve-takari nanterimi. ¿Piñaajaantakema eerokaite osheki namatavitapiintakemi? ¿Pikinkishiretama noñaavaitashivaitaka nonintakaaneki, nokantapiintake “¡Ari! Nonkivantakemi?” ¿Piñaajaantzima niyotataavetakaro eerora nomatziro nonkivantemi? ¹⁸Tema Pava kaari thaiyanetacha, jiyotzi irirori te nothaiya-vaita naaka nokantzira “¡Ari!” ¹⁹Ari ikempitzitari eejatzi Itomi, Jesucristo, tsika itzimi netapaakari noñaaventakota-paakemiri notsipatantakariri Silvano ipoña Timoteo. Tema Jesucristo te inkantanete irirori “¡Ari!” iriyotakerika eero jantziro ompaityaarika. Tema okaratzi jantapiintakeri Jesucristo okempi-vaitakaro iriimi Pava kantapiintaintsine “¡Ari!” ²⁰Iriira Jesucristo iyotakaajaanta-yetairi ari omonkarataiya okaratzi

ishinetantakeri Pava. Irootakera ankantan-tayetaiyaari aakaite aventaashireyetaarira “¡Arivé!” Irootakera iriñaapinkathayeetan-taiyaariri Pava. ²¹Okempivaitakarora iri Pava ovithaakaayetakairiri Cristo, irijatzi saipatziitoyetaineri, ²²okempivaitakaro impothoyetatyeeemi jashiyetaira. Tema añiirora jotyaantakairi Tasorentsinkantsi inampishiretantai, ari ayotziri omapero Pava irothotyeero okaratzi ishinetakairi.

²³Omaperotatyaara, jiyotzi Pava te namatavitemi nokantzimira iroñaaka: Kantakaantzirori kaari nokivantantami Corinto-ki, ari onkantya eero nokisavai-tantapaakami. ²⁴Tera nonkantatye naakara omperatamiri onkantya pinkem-pisantayetantaaanari. Tema oisokero pikantaventanakaro okaratzi pikempisan-tanairi. Iro kantacha kantatsira nonkami-naayetaimi pantayetantaiyaarori oimoshi-renkayetaimineri.

2 ¹Jirolara nokinkishiretakari: Eerora napiitairo nonkivantaimi, iroorika ovashiretakaavaiityaamine nokivantzimi. ²Aririkami novashiretakaavaiityaami janta, ¿niinkama tharomentashiretakai-yaanane naaka? ³Irootakera notyaantan-takamiri pairani nosankinare, te nonkove niyaatashitemi onkantya povashireta-kaantavaiityaanari. Aña eerokavetaiya-kani tharomentashiretakainane. Irootake nokantashirevetantakariri: “Eerora niyaatzita, nonkemakotavairiita tzimatsi-rika tharomentashiretakaiyaanane. Ari onkantya nonkimoshiretakaantavaiityaa-riri eejatzi iriroriite.” ⁴Notyaantakemiro-ranki nosankinare, novashirevaitatyaara nosankinatakemiro. Tera iro notyaantan-takamirori onkantya nonkantzimoneenta-kaantyamiri. Aña nokovavetatya piyote osheki netakoperotataikami.

Ipeyakotziri Pablo kantzimoneentakaaneri

⁵Nokovi iroñaaka noñaaventeriri irinta shirampari ovashiretakaavaitakanari.

Tera naaka inkantzimoneentakaavaita-
kya, aña kempitaka maaroni eerokaite
ikantzimoneentakaayetakami. (Nokantan-
tarori “kempitaka,” tema te nonkove
novanaatziivaitero.) ⁶Tema tzimatsi
osheki pikarataiyakeni eerokaite, aritake
povasankitaavaitakeri. Iro kantacha
iroñaaka aritapaake povasankitaakeri.
⁷Pimpeyakotairi iroñaaka, pimposhenkai-
yaari, ayimavaitzirikari irovashirenka.
⁸Nokovakotaiyimi pinkantairi irika
shirampari: “Netakotaami.” ⁹Pairani,
nosankinatakemiranki nokantakemi:
“Povasankitayeri.” Noñaantzitatyaamira
noñaantyaamiri omaperorika pikempisan-
tana. ¹⁰Iro kantacha iroñaaka ikovi Cristo
pimpeyakotairi irika shirampari.
Irootakera nantairi naaka tema irootake
kameethatzimotaimineri maaroitene
eeroaka. Itzimirika pimpeyakoyetairi
iroñaaka eerokaite, aritake nompeyako-
tantai eejatzi naaka. ¹¹Irootakera
antayetairi onkantya eero ikitsirinkantai
Satanás. Tema ayotaiyironi okaratzi
ikoviri iranteri irirori Satanás.

Kantzimoshirevaitakariri Pablo Troas-ki

¹²Chapinkipaita, areetakana naaka
nampitsiki Troas niyaatantakariri nokinki-
thatakaantziro Kameethari Ñaantsi tsika
ikantakota Cristo. Arira noñaataikero
nokempisantakaantataike ikantakaanta-
kerora Avinkatharite. ¹³Iro kantacha te
onimotajaantena janta, tema te
noñaapaakeri iyeki Tito. Irootakera
navisantanakari jaka Macedonia-ki.

Iriira Cristo oitsinampaakaantaneri

¹⁴Iro kantacha, onkantavetya tsikarika
ankenayete, kantatsi ampaasoonketairi
Pava. Tema okempivaitakaro oyaampoiri-
taatyeerimi Cristo, ipiyaara irirori
nampitsiki joitsinampaantakera
jovayirita. Oshiyakoyetayaaro eejatzi
oivarainkata kasankari maaroni

nampitsiki. Arira ankantayetyaari aaka
aatayete tsikarikapayeeni ankamantaye-
tairi atziri tsika ikantakota Cristo.

¹⁵Akempivaitakaro kasankari itayiri
Cristo irinimotakaantyaariri Pava. Iroka
kasankainkari kantatsi inkemainkayetairo
inkarate avisakoshireyetaatsine, eejatzi
inkarate peyashivaitaachane. ¹⁶Tema
tzimayetatsira, okempitzimovaitari iroka
kasankainkari ovamaantanero onatzi.
Iriima pashinepayeeni okempitzimovai-
tari kasankainkari iro ovañaashiretairine.
¿Niinkama aritataitatsiri iroshiyakaaven-
tayeetairi iroka kasankainkari? ¹⁷Kaarira
irikaite kinkithatashivaitarori iñaane
Pava ikovi iraantashivaitaaro kireeki.
Aña iriiyetataikera irika maperotanairori
ikinkitharyaantzitziti. Irootakera nomata-
nairi naaka eejatzi. Iri Pava otyaantake-
nari nonkinkithatakaante, nantavaitaineri
Cristo, iriira Pava pampoyaanari nantaye-
tzirora.

Antavaiventzirori ovakerari antzimotavakaantsi

3 ¹¿Pikinkishiretama nasagaaventavai-
taty naaka? ¿Noshiyakotatyaarima
amayetzimrori irosankinare, ikantzi:
“Paakameethatavakena?” ²¿Noshiyakota-
tyaarima kovirori posankinateneri iroka
osankinarentsi, iraa yetzimaityaaro tsika
ikenayetzi? ³Aña eerokaite kempivaita-
jaantakarori osankinarentsi jaakameetha-
tantaitari, iroora josankinashireyetantai-
takanari naaka. Tema aririka iriñaaye-
taimi atzirite tsika pikantayetanaa
iroñaaka, arira iriyotayetairo okaratzi
nantzimotayetakemiri, okempivaitana-
karo iriñaanayetatyeeeromi okaratzi
josankinatakoyeetakenari. ⁴Arira añiirori
eeroakake oshiyavaitakarori osankina-
rentsi josankinatajaantakeri Cristo. Iro
kantacha tera noñaaventatyeeero
osankinarentsi koñaatatsiri, kempitarori
aririka irosankinayeetero mapikota, aña

noñaaventatziiro ipashineshoretakaayetai-mira Itasorenka Pava Kañaaner.

⁴Noñaaventantarori iroka, tema iriira Cristo kantakaakarori aventuraashireyetantarori Pava. ⁵Tera aaka aavyaashityaaronone apaniro, aña iri Pava matakaayetai-rori. ⁶Iriitakera Pava matakaakenarori noñaaventaairo ovakerari antzimotavakaantsi. Iroka ovakerari antzimotavakaantsi kaarimacheenira osankinarentsi kempityaaronone paisatori antzimotavakaantsi kaamanetakaantatsiri. Aña iriira kantakotachari Tasorentsinkantsi añaashiretakaantatsiri.

⁷Pairani josankinatantaitakarori Ikantakaantaitane mapikotaki, okoñaatapaintzi irovaneenkaro Pava, ipoña opeyanaka. Ikanta iñaakerora Moisés-ni, shipakiryaaporo ikantanaka, te onkantaajate iramenavorotairi Israel-mirinkaite. Iro kantamaitachari iroka Osankinarentsi osheki okaamanetakaantake, okantavetaka otzimimotziro ovaneenkaro. ⁸Irooma okaratzi jimayetairi Tasorentsinkantsi iroñaaka, iroora ovaneenkaperotataitachari. ⁹Tema ovaneenka okantavetaka okaratzi ovasankitaakaantaintsiri, iroora maperokitataiterone ovaneenkatyatampatzikashiretakaantatsiri. ¹⁰Iroka ovaneenkaperotaachari iroñaaka anaatzii-tataitzirora tzimavetachari pairani ovaneenkaro. ¹¹Aritakera karatataipaake ovaneenkavetapainchari. Irooma ovaneenkaperotaachaneri iroora kantaitaachaneri iroñaaka.

¹²Tema tzimataikera iroñaaka minthashiretakagaiyaanari, tontashirera nonkantaniya nonkinkithatakaantai. ¹³Te nonkempitavetyaari Moisés-ni ipashikavorotaka eero iñaantari Israel-mirinkaite opeyara ishipakiryaavorovetaka. ¹⁴Tema kisoshire inaiyakeni pairaniv Israel-mirinkaite, irojatzi ikantayetari iroñaaka ikaratzi icharineyetaari. Tema aririka inkemero iriñaanayeetero

paisatori antzimotavakaantsi, eerora ikemathatziro kempivaitaka impashikai-tatyeeenerimi ikinkishiretane, intaanira Cristo matairone inkemathatakaayetairi kempivaitaka impashikaryaakotaatyee-romi ikinkishiretane. ¹⁵Eeniropaitetatsi iroñaaka, aririka inkemero iriñaanayee-tero Ikantakaantane Moisés-ni, pashikashire ikantayetaka. ¹⁶Irooma intzimerika piyashiretashitairine Avinkatharite, aritake impashiryaakoshiretaiya. ¹⁷Ikantakoyeetziri jaka "Avinkatharite" irijatzira Tasorentsinkantsi, itzimi saikashivaitakaantaachari. ¹⁸Irooma aakaite aventuraashiretaarira Cristo, oshiyayetanaarira Avinkatharite. Tema okempitavaitaaro iroñaaka amenaatyee-rimi Avinkatharite joorentamatsitakara ashirotaki. Tema amenavorotakoyetzirira ashirotaki iroñaaka, tera akempitari Moisés-ni ipashikavorovaitaka pairani irirori. Irooma apaata aririka añaaperotajaantairo irovaneenkaro, aripaitera ankempitagaiyaari irirori. Iriitakera matakairone irika Avinkatharite, Tasorentsinkantsi.

4 ¹Iriira Pava neshinonkataanari okanta nantavaitantaaniriri irirori. Irootakera kaari okantzimoneentavaitantana. ²Novashaantairo ovashiventaavaite-nanemi, temacheeni nomanakaavaityaaro niyotaante onkantya namatavitantantyaari, temacheeni nonthaiyakovaityaaro iñaane Pava. Aña okaratzi noñaaventanairi kyaaryoori onatzi, ari okanta iñaantarori Pava kameetha okantzimoyetaari atziri okaratzi nokinkithatakaantayetai. ³Tzimatsirika kaari kemathaterone tsika okantakota Kameethari Ñaantsi nokinkithatziri, tera naaka omanapithavaiterine, aña tzimatsi kantakaarori kaari ikemathatantaro okempivaitakaromi impashikapithataitatyeeerimi ikinkishiretane, iriitakera peyashivaitaachaneri. ⁴Okempivaitakaro imavityaakitakaita-

tyeerimi irikaite kisoshireri. Iriira kamaari ipaiyeetziri “ivavane osavisatzi,” mavityaakitakaakeriri, ari okanta kaari ikemathatantaro Kameethari Ñaantsi. Kempivaitaka te iriñaayetairomi kitainkari oshiyakaaventachari irovaneenkaro Cristo, oshiyajaantakariri Pava. ⁵Iriitakera Jesucristo noñaaventakotairi, nokantzira: “Avinkatharite jinatzi.” Tera naaka ñaaventavaitachane. Intaanimacheeni naaka jovakena Jesús pomperavaitaiyaana eerokaite. ⁶Tema ikantake Pava: “Onkitainkatai tsirenikiri.” Irootakera oshiyakaaventacha ikitainkashiretaana naaka, ari okanta nonkitaitakotantaiyaariri eejatzi pashinepayeeni niyotakaayetairira Pava, onkempitzimotantaiyaariri iriroriite iriñagaatyeeeromi irovaneenkaro Pava oshipakiryaaake iporoki Cristo.

Aventaashire ankantayetaiya

⁷Okempivaitakaro impaityaami ovapithaantavaiyaaronemi pinaperotachari kovitziki. Iriira oshiyakaaventachari jaka Pava ipasavyaayetairo itasorenka avathaki, iroora avatha oshiyakaaventakari kovitzi. Iro jimatantarori onkantya iriñeetantyaarori iriitake otzimimopertziri itasorenka, temacheeni ontzimimotai aakaite. ⁸Tema nokemaantsivaiveta, temaita novashireneentavaiya. Notharokyaavaiveta, temaita ayimavaineentena. ⁹Ipatzimaminthavaaitaitakana, temaita irookaventayeetena. Jovatsinaavaitaitakana, temaita impeyakaashiityaana. ¹⁰Oshékira jovamayimavetaitaakana ikempitaitakeriranki Jesús, arira iriñaayetairori irañaantare Jesús. ¹¹Jiroka kantakotachari, oshéki noñaapiintavetakaro nonkamimatzimoventeromi nokinkithatakotakeri Jesús, ari onkantya iriñaayetakenarika atziri, iriyoyetai tsika ikanta Jesús jañi irirori. ¹²Iroora nokamimatantakariri naaka,

onkantya pañaashiretantayetaiyaari eerokaite.

¹³Iroora nomatakeri naaka okaratzi josankinatajaantakotaiyeetakari pairani, kantatsiri:

Nokempisantanai naaka, irootake noñaavaitantari.

Irootakera nomatanairi naaka, nokempisantanai, irootake noñaavaitantari.

¹⁴Tema niyotzi naaka joviriintairi Pava irika Avinkatharite Jesús, aritake iroviriintaina eejatzi naaka, intsipatakagaiyaanari Jesús, ari pintsipayetaiyaana eejatzi eerokaite. ¹⁵Nomatantarori nokinkithatayetai ari onkantya panintavaitantaiyaari eerokaite. Tema eekerorika poshekiperotanakitye eerokaite ineshinonkayetaari Pava, ari iroshekiperotai paasoonkeyetapiintairine, iñaapinkathatairira.

¹⁶Irootakera kaari okantzimoneentavai-tantana naaka, okantavetaka jovamayimavaitaitakana. Aña tharomentashire nokantiintanaa. ¹⁷Okaratzi nokemaantsivaitaka iroñaaka kapicheeni onatzi, eero okantaitatyaani. Irootakera noñaantaiyaarori apaata iniroite ovaneenkatachari kaari thonkatanetaachaneri. Iro anagairone okaratzi nokemaantsivaivetakari, eerora okantaajatai nomonkatziyantaiyaaro ompaityaarika. ¹⁸Tema noñaamampyaatyaaro naaka kaari iñaayeezti iroñaaka, eeromaita othonkatanetaa iroka. Te onkovaperotajaantaiya okaratzi koñaayetatsiri iroñaaka kaari kisotanetatsine.

5 ¹Onkantavetya irovaariperoyeeztitairo apanko jaka kipatsiki, iro kantacha ayotzi tzimatsi pashine apanko kaari thonkanetaachane janta inkiteki, tema iri Pava oveysikakero, kaarira atziri oveysikerone. ²Ari okempitzitari eejatzi avatha iroñaaka, oshéki okemaantsitakavaitakai. Akovataike ontzimimotai pashine avatha añaantaiyaari inkiteki.

³Tema aritake onkantyaari, okaratzi ashireka iroñaaka ari ontzimai ovakerari avatha apaata. ⁴Eenirora añaantayetaro avathaka iroñaaka, atekavaita akemaansivaitara. Iro kantamaitacha tera ankova-jaantataitero ampeyashivaitaiya. Aña akovataitatziiira ontzimimoyetai pashine-tatsineri avatha, akovairo kantaitachaneri añaantarentsi impoyaataiyaarone iroka añaantare kaari kisotanetatsine.

⁵Iriitakera Pava matakaayetairone tsika ankantayetaiya. Tema añaarora jotyaanta-kairi Tasorentsinkantsi inampishirentai, ari ayotziri omapero imonkaratairo Pava okaratzi ishinetakairi.

⁶Irootakera shintsishiretakairi. Tema ayotaiyini eekerotatsira añaayetzi iroñaaka avathaki, tekeraatara antsipata-jaantyaariita Avinkatharite. ⁷Aventaa-shire oviri eeniroka añaika, okantavetaka te añaavetyaari. ⁸Aritake nokantake, shintsishire akantaka, akovayetake ookaventayetero avathaka, antsipantaiyaari Avinkatharite. ⁹Akovapiintakero antayetero okaratzi onimotziriri irirori, etanakyaaro iroñaaka, ari onkempitzitaiyaari apaata aririka antsipatajaantaiyaari. ¹⁰Tema maaroite aakaite ari ankatziyimo-yetairi apaata irirori, aririka irisaikai iramenakoyetairi maaroitene, iriñaantaiyaariri ikaratzi antayetakerori kaariperori eenirora jañaaveta, iriitakera irovasanki-taayetairi. Iramenakoyetairi eejatzi ikaratzi antayetakerori kameethari, iriitakera inkempitakaantayetairi impinayetaatyeerimi.

Amatakaayetairi pashine irariperotaiyaari Pava

¹¹Nokinkithatakaantapiintzira naaka, arira nokenakairori iriñaantayeetyaarori omapero noñaapinkathatairi Pava. Jiyotziro irirori, onkamintha piyotaiye-roni eejatzi eerokaite. ¹²¿Pikinkishire-tama nasagaaventavaitatya napiipiintanta-

rori? Tera ari onkantya. Aña nokovatzii piyote tsika nokantataitari naaka, ari onkantya piyotantyaarori eeroka tsika pinkanteri pakayeteri kameethaini ikaratzi asagaaventavaitachari janta, kantavaitashitachari: “Kameethari nonatzi naaka,” temaita inkovaajataiyeni inkameethashiretaiyeni. ¹³¿Nokempitzi-motatyaamirima shinkiventavaitachari nokantantayetamiri? Tekatsira ompaitya, aña nokamaiperoventanaatyaari Pava. Irooma nokempitzi-motamirika atziri tekatsitsiri, nokovatziiira nanintaashire-takaayetyaami nokantayetantamiri.

¹⁴Okaratzi nantayetziri, irooma nantantayetarori jetakotaanara Cristo. Tema ikamimentayetaira maaroitene aaka, okempivaitanakaro maaroitene aakaite ankamayetakemi eejatzi. ¹⁵Jirokara opoñaantari ikamimentanta-kairi maaroitene ipoña jañagai eejatzi, onkantya antapiintayetantaiyaarori ikoviri irirori, eero antashivaitaro okaratzi anevetashivaitari aakaite.

¹⁶Irootakera, eero okantzimovaitantari aparoni atziri tsika ikanta iñeetziri ivathaki. Aña omaperovetatya otzimimotakeri ivatha eejatzi Cristo isaikimotantapaintairi. Iro kantacha te añaayetzimai-tyaaro iroñaaka. ¹⁷Irootakera nokantantamiri, ikaratzi ovithaashiretanaariri iroñaaka Cristo, ovakerashirera ikantataitanaa, te inkempitanaia tsika ikantavetara pairani, aña othotyaa maaroni ovakeratzimotanairi. ¹⁸Iriitakera Pava matakaantzi-rori maaroni iroka. Irijatzira kantakaakarori okanta ariperotantaariri irirori okantakaantakero jantzimoyetairi Cristo. Ikantayetai iroñaaka irojatzira antayetairi aakaite, amatakaayetairi eejatzi pashinepa-yeeni irariperoyetaiyaari Pava. ¹⁹Iroota-jaantakera jotyaantantakariri Pava jaka kipatsiki irika Cristo, onkantya irariperotantaiyaariri osavisatziite, eero jovasanki-taaventantaari iyaariperonka. Irojatzira

jotyaaantayetantakanari naakaite nonkinkithatakaayetairi atziiriite irariperoyetaiyaari Pava. ²⁰Iroora nomatanairi naaka, jotyaaantaitakena noñaaventairi Cristo. Okempivaitakaro iriitajaantakemi Pava apiipiitakaapiintakenarori, nokantzi: “Pariperotaiyaari Pava. Irootake ikovairi Cristo.” ²¹Tera irantanetero Cristo kaariperori. Iro kantacha Pava ikemaantsitakaavaitakari okempivaitakaro irantatyeeeromi kaariperori. Arira inkenakaakerori Cristo, jovatampatzikashireyetantairi, ikempitakaayetai ikantara irirori.

6 ¹Naakakatera karataimiri antavaitaineri Pava, noshintsithatzimi eero pimanintavaitziro okaratzi ikaminthagaimi Pava, amenaashivaitakari. ²Tema jiroka ikantakeri irirori:

Niyotakera kameetha omatya,
aripaitea nokemakemiro pikovakotanari.

Omonkarapaitetapaakara “Kitaite Avisakotaantsi,” noneshinonkatakami.

Iroora apiipaitetaachari iroñaaka, iroka “Kitaite Avisakotaantsi.” ³Tera nonkovero intzime impaitya notzitzikavaiteri iravisakoshiretai, ari onkantya eero ithainkimavaitaitantanaro nantavaitane.

⁴Aña nokovatzí noñaakantairo kameetha inampitane Pava nonatzi, oisokero nonkantanetya, aririka avishimotena tsikarika ompaitatyeta: inkemaantsitakaaveetyaana, impomerentsitakaaveetyaana, irovasankitaaveetyaana, ⁵impasataveetyaana, irashitakovaiveetyaana, irovatsinaavaiveetyaana, nantavaiperokivetakya, ayimavaivetakyaana novochochini, ayimavaivetakyaana notashe, ⁶kiteshire nonkantaiya, iyotane nonkantaiya, aakameetha nonkantantai, nethaantane nonkantantai, nampishire irovaina Tasorentsinkantsi, etakoperotane

nonkantantai, ⁷nonkantapiintairo kyaaryoori, intasonkaventakaaantaina Pava, nantapiintairo tampatzikashiretakainane nonkempitakaantanakero novayirityaami, notzikaaventaka ipoña nopiyakoventa. ⁸Onkantavetakya inthainkimavaitaitena, ompoña ñaapinkathataaririka nonatye. Onkantavetakya inkaviyaaveetakyaana, ompoña intharomentayeeetyaana. Onkantavetya nonkantapiintavetyaaro kyaaryoori, ipaitapiintayeetakena “thairi.” ⁹Onkantavetakya eero itzimaveta kaari ñaayetenaneri naaka, tzmamaitacha pashine iyoperoyetanari. Nonkamimavetakya, eeniromaita nañi. Irovasankitaaveetakyaana, tekeramaita jovamaayeetana. ¹⁰Ovashire nonkantavetakya, eekeromaitatya nontharomentyeeya. Nonkovityaaneentavavetakyanaaka, iro kantacha nanintaakaayetaiyaari pashinepayeeni. Tekatsi tzmimovaivetyaanane naaka, iro kantamaitachananintavyaaro kovaperotajaantachari.

¹¹Corinto-satziite, nokantaperotatzimiora irokapayeeni, tekatsira nomanimovaitemiri. ¹²Tekeraatarika aventaashiretakaiyaata, eerokaitera kantashitarori, tera naaka. ¹³Intsityaa paakameethataina naaka nonkempitaimira eeroka, tekatsi nomanimovaitemi. (Nokantzimiora iroka, kempitavaitakara eentsimi noñaanate.)

Oshiyayetaaro itasorentsipankote Pava Kañaneri

¹⁴Eero povithaajaantanaari kaari kempisantatsine. ¿Kantatsima aparoni kameethashireri irapatziyaari irantavaite aparoni kaariperoshireri? ¿Kantatsima eejatzi ontsirenite tsika janta okitainkatzi? ¹⁵¿Kantatsima Cristo irakakoteneri ikoviri kamaari? ¿Kantatsima kempisantzinkari intsipatyaari kaari kempisantatsine irashityaaro tsikarika ompaitya?* ¹⁶¿Kanta-

* 6.15: Jiroka pashine ivairo kamaari ikantayeeetziri “Belial.”

tsima ankempitakaantero itasorentsipan-
kote Pava tsika janta iñaapinkathataitziri
oshiyakaarontsi? Tema aakaite akaratz
akempisantzinkariyetai akempitayetaa-
tyaaro aakami tasorentsipanko tsika
inampitaro Pava Kañaaneri. Tema jiroka
ikantake Pava:

Ari nonampishireyetantaiyaari,
nonkaratairi naniiyetai.

Naakatake inkempitakaanai Ivavane,
Iriiyetake nashitaiyaari Naaka.

¹⁷Iroora ikantantari eejatzi Avinkatharite:
Pintainaryaapithatyaari pashinesatzi
atziri, eero pikaraminthatziri
irikaite.

Eero pantapiintanetairo nopinkakai-
miri.

Arira naapatziyeeyaami,

¹⁸Arira pinkempitakaanaina naakami
piri,

Nonkempitakaantaimi naaka eeroka-
yetakemi notomiite, eerokayeta-
kemi nishintoite.

Arira ikantziri Avinkatharite, Shintsikipe-
rotatsiri.

7 ¹Netakotané, tema aritakera
ishinetakairora Pava, ontzimatyeeera
ankiteshiretai, ovashaantairo maaroni
kaariperori, okaratzi antayetzi, okaratzi
apampithashireyetari eejatzi. Año
ontzimatyee oñaakantairo añaapinkatha-
tziri Pava, itasorentsishiretakaira.

**Ikimoshiretake Pablo jovashaantairo
Corinto-satzi kaariperori**

²Paakameethatana naaka. Tera
nonkantzimoneentakaavaityaami
eeroakaite, te novaariperotakaantavaitemi,
te nampovaitami eejatzi. ³Tera iro
nokantantarori iroka nohavetakota-
tziimi. Año napiitavaimiro nokantzitaka-
miri: “Netakoperotataitami.” Irootakera
nonkantapiintemiri eeniroka akarataiyini
añiika iroñaaka, ari nonkempitzityaaroni
eejatzi ankaratairika ankamavetakya.

⁴Osheki naventaashireyetakami
eeroakaite. Nasagaaventayetakami. Aririka
nompampithashiretakoyetyaami, pitharo-
mentashiretakana, kimoshire nokanta,
okantavetaka osheki imaimanevetaita-
kana jaka.

⁵Tema nareetakara Macedonia-ki te
onkante nomakoryaapaake tema osheki
pomerentsitzimotakanari. Tzimayetatsi
ñaanaminthavaitashitakanari, irootake
kantzimoshirevaitakanari. ⁶Iro kantacha
Pava iposhenkapiintari ikaratzi okantzi-
moneentavaiyetari, arira ikempitzitaka-
nari naaka, jareetakaapaakarira Tito
nosaikira. ⁷Oshekira notharomentashire-
tanaka noñaavakeri. Iroora notharomen-
tashireperotantanakari ikamantapaake-
nara tsika pikantaiyani eeroakaite. Tema
ikantapaakena: “Jaakameethatavakena
Corinto-satziite, ikovaiyakeni iriñeemi,
osheki okatsitzimoshiretakeri okaratzi
jantzimotakemiri, iriniroite jetakoye-
taami.” Arira ikantapaanari, iroora
oimoshirenkaperotakenari. ⁸Pairani,
nosankinatztitantakamiri, noñaajaantave-
taka osheki ovashiretakaavaityaami
okaratzi nokantayetakemiri. Aritakera
notyaantataikemiroranki, nokantashire-
vaitanake: “Eerotya notyaantaaajztini-
rimi.” Iro kantamaitacha niyotzi iroñaaka
kapichera povashirevaivetapainta
eeroakaite. ⁹Irootakera nokimoshireven-
tantarori iroñaaka notyaantakemirora.
Tera nonkantatye iro nokimoshireventziri
novashiretakaavaitakami. Año iroora
nokimoshireventairi povashaantayetai-
rora kaariperori. Arira pikenakaakero
eeroakaite pinimotakaantaariri Pava
poitsinampaayetakero povashiretane,
tera novaariperovaitajaantemi naaka.
¹⁰Tema aririka irovashiretakaantya Pava,
ikovatziri irovashaantakaantayetairo
kaariperori, onkantya iravisakoshireyee-
tantaiyaari. Irootakera eero okantzimo-
shirevaitantai iroka. Irooma aririka

irovashiretakaantashivaitya osavisatziite, arira iriñaayeetakero inkamashireyeete.

¹¹Tema okaratzi opoñaantakariri jovashiretakaavaitakami Pava, irootakera pampithashiretakaanaamiri kameethaperoini, pikisakoventanaana, ovatsimaana-kemi, tharovashire pikantanaka, petakoperotanaana, povasankitaakeri kantakaantzirori. Ari pikenakaakerori poñaakantantakarori kiteshire pikantayetanaa. ¹²Jiroka opoñaantajaantzitakariri nosankinatantakamirori pairani, iro iriyotakaantaiyaamiri Pava tsika pinkantya piñaashintsiventayetaiyaana naaka. Tera iro nosankinamatsitanyaa-rori irovasankitaantaityaari kantakaashitakarori, temacheeni nonkisakoventantyaarori jampovaitaitakariri.

¹³Iroora notharomentashiretantanakari. Osheki okimoshiretakaakena eejatzi nokemavakera paakameethatavakeri Tito, povavisaakeneri okantzimoshirevaivetakari irirori. ¹⁴Tema aritake nokamantzitakariri naaka Tito tsika pikantaiyani eerokaite, nokantakeri: “Kameethara jinaiyatziini Corinto-satziite.” Tera povashiventaantyaanaro okaratzi pantayetakeri, tema omaperotatya okaratzi nokantzitakariri Tito. Arira okempitziyetakariri eejatzi okaratzi nokantzimiri eeroka. ¹⁵Jetakotziiyetamira Tito iroñaaka, aririka inkinkishiretakoyetyaami tsika pikantaiyakani paakameethatavakeri, pikempisantavakeri, piñaapinkathatavakeri. ¹⁶Iniroitera nokimoshiretzitaka eejatzi naaka kantatsira naventaashireperoyetaiyaami iroñaaka.

Kireeki impashiyetyaariri itasorentsitaakaitane

8 ¹Iyeekiite, nokovi piyotakotaiyerini ikaratzi apatoventaariri Pava jaka Macedonia-ki, ikaminthaayetairi.

²Okantaveta iñaayevetakaro osheki

pomerentsitzimovaitariri, kimoshirera ikantaiyani. Okantavetaka ikovityaaneentavaivetaka, osheki kireeki ipashitantayetakari. ³Ikovakaanekiinira irirori jantayetakero iroka, ipantayetake okaratzi jaavyaayetziri, janaantake ipashitanta.

⁴Ikantakena naaka: “Thame ampashietyaari kireeki pashine kempisantzinkariite, ikaratzi kovityaaneentavaitatsiri.”

⁵Imaperovaitakero okaratzi jantakeri anaavaitanakero nokinkishiretakovetakariri. Iri jaakoventajaantanaka Avinkatharite, ari ikempitaakenari eejatzi naakaite. Tema irootake ikovakaakeriri Pava.

⁶Irootakera noshintsithatantakariri Tito impiyanai onkantya iriminthashiretakaantyaamiri pimatayetairo eejatzi eerokaite. Iriitakera karatapaakemiri janta petantanakarori pipashitantayetaka.

⁷Eerokaitera anaantayetanaatsiri pantayetanakero osheki opaiyetarika. Kameetha pikempisantayetanaai, kameetha pikinkithatakaanayetaanaai, kameetha piyotayetanaai, tharomenta pikantayeta, iniroite petakotakana. Nokovi iroñaaka panaayetante pimpashitantayetaiya.

⁸Eerora noshintsiventzimi pimayetantyaarori. Intaani noñaaventakoyetemiri tsika ikantayetaka jaka iminthatayetaa irineshinonkatantya. Ari okantzimaitari eejatzi onkameethavaitemi poñaakantairo petakotziitantayeta. ⁹Kameethavaaitake pimayetairomi jantapaintziri Avinkatharite Jesucristo, jineshinonkatziitanta-painta. Otmimotataavetari irirori pairani maaroni, ikempitavaitakariri ashaarantakitaneri, iro kantacha ikempitakotapaintari kovityaaneentaneri. Iroora jimatantakarori iroka onkantya panintaavaitantaiyaari onkempivaityaaroni pashaarantaiyaami inkiteki.

¹⁰Jirokara okaratzi nokinkishiretari naaka: Iroora aritatsi pothotyero okaratzi petanakari. Eerokaite etayetana-

karo avisanaintsiri osarentsi pikinkishire-taka pimpashitantayetya. Pimatakero petanakaro. ¹¹Intsityaa pothotyeeero. Pinkempitakaantairo ovakera pitharometaiyanakaniranki petantanakarori. Intsityaa pothotyaaantyaaro okaratzi tzimimotzimiri. ¹²Tera inkovakotajaantai Pava anaakairo ampashitanyaaaro okaratzi tzimimotakairi. Intaani ampashitanyaaaro okaratzi aavyiiri. Aritake onimotakeri Pava. ¹³Tera nonkovakotatyeeemi pimpashitanyaa iranintaavaitanyaaari pipashitakeri, ariya okanta pikovityaavaitantakeri eerokaite okantakaantziro pipashitantaka. ¹⁴Aña iro aritatsi, pimpashityaari okovityiimovaitari iroñaaka otzimimoyetzimira eeroka, impoñaashitakya impashitaiyaami eeroka apaata aririka onkovityiimovaitaami. Arira onkantya pimonkara-tavakaantyaari. ¹⁵Okempivaitakaro okaratzi josankinatakotzitaikari, kantatsiri:

Itzimi aaperotaintsiri, te ontzima-
kaantavaite.

Iriima againtsiri kapicheeni, te
onkovityiimovaitaari.

¹⁶Nopaasoonketziri Pava, tema iriitake kantakaakarori okanta jetakotantamiri Tito, ari ikempitakana naaka netakotamira. ¹⁷Tema nokantakeri: “Tito, pimpiyanai Corinto-ki.” Aña minthatzitaivaatka. Iro iriyaate iroñaaka. ¹⁸Nontsipa-
taimiri Tito pashine iyeki. Kameetha kinkitharyaantzi inatzi. Ñaapinkatha jovayetziri pashine kempisantzinkariite tsikarikapayeeni, ikemayetakerira iñaaventakotairo Kameethari Ñaantsi. ¹⁹Irijatzira iyoshiitakeriri jaka kempisantzinkariite, jovakeri intsipatanakyaana apaata naanakeneri kireeki pashine kempisantzinkariite kovityaavaitatsiri. Irootakera oñaakanterone omaperotatya

etakoyetakari, iroora ompoñaantyaari iñaapinkathayetairi Pava. ²⁰Ari onkantya eero iñaaventakovaitaitantana tsika nonkantya nontsiparyayeteri kireeki ipashitziitantayetari. ²¹Tema nokovatziri onkameethatzimoteri atziri nantayeteri, ari onkempitzimotyaariri eejatziri Pava. ²²Notyaanteri eejatziri pashine iyeki intsipayetanakyaari. Iriitake nokitapiintakari, iminthakitakaro irampitakotante. Noñaaventakotakeneri tsika pikantaiyakani eerokaite, iroora iminthaperotantanakari irampitakoyetemi, tema iraventaperotane jovayetanakemi. ²³Irika Tito, nontsipaminthare inatzi, iri nokaratapiintakeri nantavaiventakemi. Iriima pashine apiteka iyeki itzimi intsipatanakyaari, irotyaantane inatzi kempisantzinkariite saikayetatsiri jaka, iñaapinkathaperotziri Cristo. ²⁴Ontzimatyeeera paakameethatavakari aririka irareetakya janta. Iro iriyotantyaari iyekiite kempisantsitsiri jaka omaperotatyaaro okaratzi noñaaventakemi eerokaite jaka.

9 ¹Niyotzi naaka te onkovajaantya nosankinatakotemiri piireekite inkarate potyaanteneriri pashinesatzi itasorentsitaikaitari. ²Tema niyotake ayimatapiintakemi eerokaite pantero. Aritake noñaaventakotakemi jaka Macedonia-satziki, nokantayetakeri: “Ikovitzitaitakara Acaya-satzi impashitantayetya chapinki avisanaintsiri osarentsi.” Noñaaventakotakemira eerokaite nominthatakaayetanakari eejatziri iriroriite. ³Iro kantamaitacha, iroora notyaantzitanyaaamiriri iyekiite onkantya inkamantzitanyaaamiri, iri etapaakyaa-rone iriyoyaayeteri kireeki. Tema te nonkove amenaashivaitya okaratzi noñaaventakemiri eerokaite jaka. ⁴Tema nokovatziri thaankiini nonkivantanakemi navisanakerika janta. Kempitakara ari

* 9.2: Ipatayeeetziri jaka “Acaya,” iroora kipatsi tsika janta osaiki nampitsi Corinto.

iroyaatanakena tsika inkarate Macedonia-satzi. Aririka noñaapaakero tekeramintha piyoyaayete kireeki, osheki nompashiventavaitya, tema aritake noñaaventakotzitakami jaka. Ari pinkempitzitakyaari eejatzi eerokaite pimpashiventavaitya. ⁵Irootakera notyaantzintanyaamiriri irika iyekiite, iri etapaakyarone irareetyaami janta tekeramintha niyaateeta naaka. Iriiyetake iyoyaakotapaakemirine kireeki ikaratzi pishinetantakeri eerokaite. Ovetsika pinkantakeri maaroni kireeki aririka nareetapaakya. Ari onkantya eero noshintsiventantavai-tapaakami pantayetero.

⁶Intaanira pinkinkishiretero iroka:

Ikaratzi pankitatsiri kapiche, eepichokiini jaavatzí.

Iriima ikaratzi pankiperotaintsiri, osheki iravateri.

⁷Maaroni eerokaite ontzimatye pimpashitantayetaiya okaratzi pikoviri. Eero pishintsiventantavaitzi impashitantaiya osheki terika inkovaite, ari onkantya eero okatsitzimoshirevaintantari ipashitankara. Tema aparoni atziri kimoshireventatziitzirori okaratzi ipashitantari, iriyyetakera jetakotari Pava. ⁸Iriira Pava oshekyaperotaimirone okaratzi kovityimovaitamiri. Aritakera ontzimakaantake onkarate pimpashitantavaitaiyaari kameethaperoini eeroka. ⁹Okempivaitakaro okaratzi ñaaventachari Osankinajanorentsiki, kantatsiri:

Okaratzi tzimimotziriri Pava, irootakera jantetaniriri ikaratzi kovityaaneentavaitatsiri.

Tema tampatzikashire inatzi irirori, arira inkantaitayeeayani.

¹⁰Iriira Pava kithokitakairori okaratzi pankiyetachari, irijatzi shookakairori, ari okanta jaavayeeantarori okaratzi jovayetari. Arira inkempitayetaimiri eejatzi eerokaite impayetaimiro kovityimotamiri, ari onkantya ontzimimotantai-

yaamiri pimpashiyetaiyaariri pashinepayeeni, tampatzikashire pinkantya.

¹¹Irootakera impantaperotantyaamiri Pava onkantya pimpashitantapiintyaari. Ari onkantya impaasoonketantyaariri Pava, ikaratzi aayetzirori apashitantayetari. ¹²Ari okantari, okaratzi pipashitanta-yetari tera intaani pineshinonkatantyaariri kovityaavaitatsiri, aña iro ompoñaantyaari impaasoonkeperoyetari Pava.

¹³Aririka iriñaayetakero okaratzi pipashiyetakariri, ari pikempitziyetakari eejatzi pashinepayeeni, oshekira iriñaapinkathatanakeri Pava. Tema iriñaayetero tera intaani piñaavaitashiyeta, pikantzi:

“Nokempisantairi Cristo oñaaventakotairi Kameethari Ñaantsi.” Aña iriñaayetero eejatzi pantayetziro oñaakantzirori omapero pikempisantayetanai. ¹⁴Iroora ompoñaantanakyaari iretakotziyetanaiyaami, iriñaañaatakoventanaimi, okantakaaro ikaminthagaimira Pava.

¹⁵Ari ankempitziitanaiyaari eejatzi aakaite ampaasoonketanairi Pava, tema ineshinonkatataikai aaka, iro maperokita-taitzirori okameethatzi, eero okantzi othotyeero añaaventero.

Iñaaventakotziro Pablo okaratzi jantayetziro

10 ¹Naakatakera Pablo, tzimatsira nokovakotzimiri. Tsinampashire nonkantya eero notsimaavaitami, nonkempitakotyaari Cristo. Tema niyotzi tzimatsira ikantakoyeetakena: “Irika Pablo tsinampashireri jinatzí isaikimotapiintai, irooma isaikira intaina katsima ikanta.”

²Nokovakotzimi, eerora piyaatakairo povatsimaavaitena. Ari onkantya eero niyakoventavaitantapaakami aririka nareetapaakyaami. Tema niyotataike arira nonkantayetapaakeri ikaratzi saikimoyetakemiri janta kantayetaintsiri: “Tekatsi impaimatsitya Pablo, ari ikempitayetari pashine atziirite te ontzimimotari

ishintsinka.” ³Omaperovetaty ari nokempitari pashine atziriite, iro kantacha irika itzimi nomaimanetziri, tera onkempityaaro nomaimanetziri atziri. ⁴Tema aririka nomaimanetante naaka, tera noirikayetero omanamentotsi okaratzi jomanatantapiintayetari atziriite, aña itasorenka Pava nomaimanetanta naaka. Arira okanta noitsinampaayetantari irikatzi ishintsitakaayevetakari noisaneentane. ⁵Arira okanta nokitsirinkantaariri naakaite maimanevaitaneri, nokitsirinkayetari asagaaventavaitaneri otzitzikantatsiri kaari jiyotakoyeetantari Pava. Nokempitakaantaaro eejatzi noirikaatyee-romi nokinkishiretashivaiyetari, noshintsi-ventaatyeeyaami nonkempisantairi Cristo. ⁶Aririka nonkemakoventaimi pipiyashitaari eerokaite pikempisantaperotairi eejatzi, aripaitera novetsikya novasankitayeri inkarate piyathayetachaneri.

⁷Paamaiyaara jovapyimovaitamikari. Tema tziyayetsiri pikarataiyirini kantayetsiri: “Jashitana naaka Cristo.” ¿Ikinkishiretaiyama te jashitzitana eejatzi naaka? Iroorika ikinkishireyetakari, ikenakaashitakarora, tema naaka jashiperotataika Cristo. ⁸Aamaashitya ari pinkantayetanake eerokaite: “Jetanakaro iroñaaka Pablo jasagaaventavaitaro okaratzi iñaaventayetziri.” Tera nompashiventakotyaaro okaratzi inkantayeeteri, tema iriitake Avinkatharite ovakenari niyotaantayetai, tera irovena novaariperotantavaite. ⁹Irootakera kaari nokovanta onkempitzimotyami okaratzi nosankinatakemiri, nokovatzira nomintharovavaitemi. ¹⁰Aamashitya tziyayetsi kantayetsiri: “Tema jotyaantapiintairora Pablo irosankinare, osheki ishintsithatapiintakai, iñaaventa-piintayetakairo pomerentsitzimotairi antayetero. Iro kantacha isaikimoyetaira jaka, kempivaitaka te irishintsitanete. Ikantara ikinkithayetake manintaari

jinake.” ¹¹Jiroka nakayeteri irikatzi kantayetsiri, nokantziri: “Tsikara nokanta nosankinayetakemi, arira nokantzitakari eejatzi nosaikimoyetakemi.” ¹²Tera nonkarateri naaka pikaratziri pisaikaiyini janta, asagaaventavaitachari. Te iriyotaajataiyeni irirori. Tzimatsi tsika irikatzi monkaratapiintava-kaavaitachari, iñaajaantake janaavakaan-tayetaro okaratzi kameethatzimovaitashiyetari iriroriite. ¹³Irooma naaka tera nasagaaventashivaityaaro nononkaratero kameethatzimovaitashitanari naaka, intaanira noñaaventairo nononkaratakero ikantakenari Pava irirori nanteneri. Jirokara ikovakeri nanteneri, ontzimaty noverairo nantavaiteneri janta tsika pisaikaiyini eerokaite. ¹⁴Irootakera noñaashintsitakoventantamiri iroñaaka eerokaite, tera nanaakaatyeeero okaratzi ikantakenari Pava. Tema naakatataike etakarori noñaaventakemiro Kameethari Ñaantsi tsika ikantakota Cristo. ¹⁵Irootakera kaari nokempitantari irikatzi asagaaventashivaitarori imonkaratane, aña tzimataavetacha pashine itzimi etatainakarori jimonkaratakero. Iro kantacha iroñaaka, eekerorika pantakishi-revaitanakitye, eerora nopankiventavaita-naami eerokaite, ¹⁶kantatsi niyaatayete pashineki nampitsi nonkinkithatakaantairo Kameethari Ñaantsi. Iroora nomateri, eerora nokenanake tsikarika jetayetakaro ikinkithatakaantzi pashine atziri, nasagaaventavaitarokari imonkaratane pashine. ¹⁷Tekatsira apantyaarone irasagaaventashivaitaitya apaniro. Iroora apantaperotarori asagaaventaiyaaro jantayetziri Avinkatharite. ¹⁸Tema tekatsi ompaimatsitya asagaaventavaita apaniro antharomentavaita. Iroora kovaperotachari intharomentatziiyetai Avinkatharite.

11 ¹Nokovi eekero pamavetatyeeero okaratzi nosankinatzimiri jaka, onkantavetakya onkempitzimotyami

jantziri aparoni masontzi. Nokovi eekero piyaatatyte piñaanayero. ²Oshékira naamaakotakami eerokaite, iriira Pava kantakaakanarori. Tema naakatake etakaro nokinkithatakaakemi okanta jashitayetantaamiri Cristo. Nokempitakaantavaitaami eerokatakemi nishinto, tzmatsimi nokashiyakaakamiri pintsipatyaa, aamaakoki novapiintanaimi eero pikaariperovaitanta irojatzi paavakaantaperotakyaari. Iriira oshiyakaaventachari Cristo, itzimi kempitakariri iriimi paayetairimi apaata. ³Tema notharova-kaatyaa intzime impaitya amatavite-mine, inkempitakotakyaari maranke amatavitakeroriranki Eva. Aritake iroitzipinatakemi, irovashaantakaimiro paventagaari Cristo, pikinatanaarira. ⁴Kempitaka eerokaite, te pishenkaashityaaro pakayeteri pashine ñaaventakotemirine Jesús, ari pakakeri onkantavetakya irinashitapaakyaaro okaratzi noñaaventakotakemiri naaka Jesús, okaratzi noñaaventakemi Kameethari Ñaantsi, okaratzi noñaaventakemiri Tasorentsinkantsi. ⁵¿Pikinkishiretama eerokaite janaakoyetana naaka jotyaantajanoritziri irikaite? ⁶Amaashitya te nonkinkithate kameethaini naaka, iro kantacha iytotane nokanta. Irootake piñaakoyetapiintakenari. ⁷¿Nokenakaashitakaroma tera nonkovakotemi kireeki, nokinkithatakaayetakemirora Kameethari Ñaantsi ñaaventakotziriri Pava? Aña tsinampashirera nokantaka nantavaiventakemi niyotaantayetakamirori, te nonkovakovaite. Arira okanta ikempitakaantayeetaamiri iroñaaka iriiperori pinayetzi. ⁸Okanta nokinkithatakaapaakemiranki, iriira pashinesatzi kempisantzinkariite payetakenari kireeki nañanarori. Okempivaitakaro nonkoshitayeerimi iriroriite okanta nantavaiventantakamiri eerokaite. ⁹Eeniroranki nosaikimotaiyimi, osheki nokovityaaneentavaitake.

Temaita noñe pimpena ompaitya nañanarora. Ikamintha jareetaiyaka iyekiite Macedonia-satzi, iriira payetapaakenari. Ari okantakari kaari noñaantaro pimpayetena kireeki eerokaite. Arira nonkantapiintatyero eero nokampitizimi. ¹⁰Iniroitera nokimoshireventakero tera nonkovakoyetemi, arira nonkantapiintanakityeero maaroni nampitsiiteki okaratzi saikatsiri Acaya-ki. Jiyotziro Cristo kyaaryoora nokantake. ¹¹¿Piñaajaantzima eerokaite iro nokantantarori iroka tera netakotami? Jiyotzira Pava netakotami.

¹²Eekerora niyaatakaatyero onkantya irikaite kinkithatakaanerir pasagaaventavaitakari eerokaiteki, eero ikantanta: “Ari nokempitakari Pablo.” ¹³Irikaite kinkithatakanerir kaarira Otyaantajanorir, amatavitanerir jinayetatzir, apanirora ikempitakaantashivaitaka iriirikamir irotyaantajanore Cristo. ¹⁴Tekatsi ompaitya iromapokakaantairorir iroka. Tema jimatzitaro eejatzir Satanás joshiyakotarir ishipakiryir maninkarir onkantya iramatavitantatyaa. ¹⁵Iroora eero jomapokantavaitar ikaratzir antavaiyetziniririr Satanás, irojatzir jimatzitari irirorir. Inkempitakaantavaitya jantavaitatzir onkantya inkameethashiretakantaityaarir atziririite. Arimaitaka irovasankitaventyeetairir okaratzi jantayetzirir.

Ikemaantsivaitaka Pablo Jotyaantajanoririzirira

¹⁶Intsityaa napiitavakero nonkantemir, onkamintha eero nokempitizimotamirir masontzi. Irooma nokempitizimotakamiririka, pishinetavakena nasagaaventavakya kapicheeni. ¹⁷Okaratzi noñaavaitzirir iroñaaka, tera onkempitajaantyaaro tsika onkantyaamir iroñaavaiterimir Avinkatharirite. Aña nokempitakotatyaa iraparori masontzi jasagaaventashivaita. ¹⁸Arira ikantapiintayetakari pashine atziririite, ari

nonkantyaari naaka eejatzi. ¹⁹Pikempita-kaantavaitara eerokaite iyotaneri pinayetatzi, ɔopaitama pikovantaiyarini pinkempisantayetairi masontzi? ²⁰Iroota-jaantakera pantayetakeri eerokaite, pikempisantapiintakeri ikaratzi kempita-kaantavaitakamiri irotzikatane, aapitha-vaiyetzimiroi tzimimotzimiri, ampovai-yetakamiri, asagaaventavaitachari, pasavorovaiyetzimiri eejatzi. ²¹ɛPiñaajaantzima te naavyaavaitanete naaka nomatantyaarori kempitakarori? ɛKantatsima nompashiventakotyaaro tera nomatataitero? Eerora. Iro kantacha aritake nantataitake kempityaarone okaratzi jantavetaiyakarini iriroriite, nasagaaventavaiya, onkantavetakya nonkempivetakyaari masontzi.

²²Iroorika jasagaaventavaitaka iñaavaitziro noñaane Hebreo-thatatsiri, eejatzira naaka. Iroorika jasagaaventavaitaka isheninkamirinkaitetari Israel-ni, eejatzira naaka. Iroorika jasagaaventavaitaka icharinemirinkaitetari Abraham-ni, eejatzira naaka. ²³Iroorika jasagaaventavaitaka jantavaiyetaineri Cristo, eejatzira naaka. (Omaperotaajatya nokempitakari naaka iñaavaitzi masontzi.) Iro kantacha nasagaaventaro nanaakovaitairi irikaite nantavaitzi, nanaakovaitairi eejatzi noñaapiintakero jashitakovaitaitakena, ipasavaitaitatsiri, ari onkantya jomayimavaitaitakana. ²⁴Noñaakero okaratzi 5 japiitana ipasavaitana nosheninkapa-

yeeni janta japatotapiintaita.* ²⁵Mavaszira okaratzi jomposavaitaitakena. Aparosatzi ipicheetakena. Mavasatzi nopitamenkakotaka. Aparoni tsireni nosaikakovaitake niyankyaaki inkaare, ari nokitaitakotakeri. ²⁶Osheki nokivantantayetake. Nokenayetake okoveenkayetzi jiña. Nokenimoyetakeri ipiyota koshintziite. Ikovayetake nosheninkapayeeni irovaariperovaitenami, eejatzi ikempitakari kaari nosheninkata. Nokoveenkatakovaitake nampitsiiteki eejatzi janta tsika te inampiitaro. Nokoveenkatakotake inkaareki. Osheki nopomerentsivaitakari paitashivaitachari “iyeki,” kaarimaita. ²⁷Osheki nantavaitake, ayimavaivetakana nomakone. Ayimavaitakena novochoki, notashe, nomire, noyatsinkare. Tasheneenta nokantapiintaka. Nomaavaitake tsikarikapayeeni. ²⁸Tzimatsi osheki avishimoyetakenari. Iroora kanzimoperotakanari irisaikayetai kameetha ikaratzi kempisantayetaatsiri tsikarikapayeeni. ²⁹Tzimatsirika mantsiyataintsine, nokempitakaan-taro naakami mantsiyataintsine. Tzimatsirika inkaariperotakaitakeri, oshekira nonkisakoventavaiyaari.* ³⁰Arira okantakari nasagaaventavaita naaka, noñaaventakotakerora tsika nokantaka kaari naavyaavaitanetanta. ³¹Itzimi iyotatsiri te namatavitante, iriitakera Pava, Ashitariri Avinkatharite Jesucristo. iTharomenta irovapiintayee-

* **11.24:** Oñaaventakota irosankinareki Moisés-ni, kantatsira irovasankitaite aparoni atziri aririka irovaariperotakeri pashine. Ontzimatyee irayeteri tsika japatotapiintayeeta, onkantya impasavaitantayeetyaariri. Eerorika okaariperotzi okaratzi ikenakaashitakari, eerora ipasaperoitziri. Irooma omaperorika okaariperotake okaratzi ikenakaashitakari, ontzimatyee irovasankitaaperoiteri. Iro kantacha tera oshinetaantsite iranaakaayeetero onkarate 40 impasavaitaiteri. Irootakera jametaitakari pairani impasataite onkarate 39 itzimirika kaariperovaiteritatsiri, ari onkantya eero ipiyathatantaro Ikantakaantaitane, aririka iranaakaakero onkaratemi 40. Irootakera ipaiyetairi irikaite “Kovityaapaaka aparoni omonkaratantyaari 40.” Okaratzi ñaaventakotainchari jaka, arira ikantaitakeri Pablo, ipasavaitaitakeri irirori. * **11.29:** Okantzira jaka “mantsiyataintsine,” kempitakara tzimatsi kinkishiretakotarori iriira ikantakoyeetzi aparoni shipetashirevaitatsiri javentaarira Cristo.

tairi! ³²Tema pairani nosaikantapaintari Damasco-ki, ikempoyaaventakaantakero ijevatakaane Aretas maaroni nampitsi, eero noshitovanta, ari onkantya iraakaan-tantyaanarimi. ³³Iro kantacha jotetakena kantziriki nokarataiyirini, jovaniiryaakotakena jantakironta nampitsi, ari okanta noshiyantaari.

Kempivaitakarori ovathaantemi kitochee

12 ¹Tera aritzi nasagaaventavaitya. Iro kantacha eekerora noñaaventatyero noñaavyatakari, okaratzi joñaakakenari Avinkatharite. ²Niyotakoziri irika shirampari jashitaari Cristo. Tzimakotake 14 osarentsi irika shirampari jaayeetairi inkiteki, jiyaapero-tatzi ojenokitajaantzi inkite. Kempitaka jiyaashinenkatatzi, te niyoperotzimaitya. Terika, jiyaatatziira koñaaroini ivathaki, te niyoperotero. * ³Iriira Pava iyotatsiri jiyaashinenkatatziirika, jiyaatatziirika koñaaroini ivathaki. Intsiyaa netapanaa-tyaaro noñaaventakoteri irika shirampari. ⁴Jaayeetairira janta ikimoshireetapai. Ari ikemayetairori tsikarika opaiyetari kaari kantaajatatsine iriñaaventakoyeetero. ⁵Arivetaka irasagaaventyaaroni irika shirampari okaratzi iñaakeri. Iro kantacha eero nasagaaventavaita. Intaani noñaaventakotakero tsika nokantaka kaari naavyaavaitanta. ⁶Arimi nasagaaventyaaroni okaratzi noñaayetakero, eeromi nomasontzishirevaitzimi. Aña aritakemi noñaavaiyetakeromi kyaaryoori. Iro kantacha tera nonkove irasagaaventashivaitapiintaityaana. Intaani iñaapinkathaventaitenaro okaratzi nantayetakeri, okaratzi ikemakoyeetakenari. ⁷Okaratzi noñaavyatakari

ovaneenka okantaka, jiyotake Pava aritakemi nasagaaventavaitakyaami. Irootake ishinetantakanarori nonkemaantsivaitya onkantya eero nasagaaventantavaita. Okaratzi nokemaantsivaitapiintaka okempivaitakaro ovathaavaitatyeenami kitochee. Iriitakera kamaari kantakaarori okanta ikemaantsivaitakaantaitakanari. ⁸Mavasatzira nokovakotakeri Avinkatharite intsiparyaakovenantina ikemaantsitakaapiintaitana. ⁹Ikantakena irirori: “Tema aritake nokaminthaavaitakemi, tekatsira kovityiimovaityaamine. Aña kantataitatsira noñaakantaperotairo noshintsinka atziriki kaari aavyaavaitatsineri.” Ikanta nokemavakerora, kimoshire nokantanaka, nominthatanakaro noñaaventayetairo tera naavyaavaitanete, tema ari onkantya aavyaavaitakaantaiyaanari ishintsinka Cristo. ¹⁰Irootake nokimoshiretantakari naaka okantavetaka te naavyaavaitanevetya, ikaviyavaitaitana, nokemaantsivaitaka, jovatsinaavaitaitana, opomerentsizimovaitana, osheki noñaayetakeri nantavaitziniri Cristo. Niyopaitetairora te naavyaavaitanete apaniro, arira noñaataitzirori jimatakaatyaaanaro naavyaavaishiretanetai.

¹¹Kempitaka masontzi nonake noñiirora nasagaaventavaitaka. Eerokamaitaka kantakaarori nomantakarori. Iro arivetacha piñaaventayetai-nami kameethaini. Okantavetaka te niriiperote naaka, te iranaakotzimaityaana irikaite paitashivaitachari “Iriiperori Otyaantajanori.” ¹²Tema nosaikimovaitakemiranki eerokaite, noñaakakemiro omapero naaka Notyaantajanoritz. Osheki namatsinkavaiventa-

* **12.2:** Kantakotachari jaka “ojenokitajaantzi inkite,” iroojatzira ikantayeetzitari “mavatanaintsiri inkite.” Ari ikantayetapiintziri judío-payeeni iñaaventziro. Ikantaiyini: “Etanakarori inkite, ari osaikayetziri menkori. Apitetanaintsiri inkite, ari isaikayetziri kashiri, ooryaa, impokiropayeeni, maaroni. Irooma mavatanaintsiri ojenokitajaantzira inkite, arira inampitarori Pava.”

kami. Osheki notasonkaventantake, te piñaapiintaiyeroni, irootake pikempoyaa-minthatantakarori. ¹³¿Opaitama pikinkishirevaitantari iroñaaka nomanin-tavaitatziimi? ¿Tema naakameethatemi nokempitairira pashine kempisantzinka-riite? ¿Irooma kantakaantarori tera noñe ompaitya pimpashityaanari? Tzimatsirika nokenakaashitakari, pimpeyakotenaro.

**Iñaaventziro Pablo
mavatanaintsine inkivantante**

¹⁴Nokinkishiretaka iroñaaka napiitairo niyaatashitemi, iroora mavatanaintsine nonkivantemi. Eerora nayiri inkarate pimpinatenari. Kaarira piireekite nonkove nashityaari, aña eerokatataike nokovape-rotake nashityaami. ¿Aritatsima aparoni eenchaaniki impinakoventero ikovityiiri ashitariri? Tera, aña iri ashitaaniri pinakoventziri ireentsite. ¹⁵Irootake nomateri naaka, onkempivaitaiyaaro naakami pirintari. Aritake nomatakero noshinetakovenityaami onkantya pavisako-shiretantaari. Iniroite netakotakami. ¿Opaitama kaari petakotantana naaka? ¹⁶Kempitaka tzimayetatsi eerokaite kantatsiri: “Kempitaka Pablo te inkovako-yetai aakaite, ovana jiyotzi, ari ikenakairo jamatavivaitakai.” ¹⁷¿Piñaajaantakema jamatavivaitakemi eejatzi ikaratzi notyaantayetakemiri? ¹⁸Notyaantakemiri Tito, eejatzi pashine iyeki. ¿Jamatavitake-mima Tito? ¿Tema noshiyashiretavakai-yani maaroitene naaka, naakameethayetamira eerokaite? ¹⁹¿Piñaajaantakema eerokaite iro nokantantavaitakari nokovashitara notzikaaventatya? Tera ari onkantya, netakotaneete. Aña iri Cristo ñaavaitakaana, onkantya novetsikashireta-kaantyaamiri. Iriira Pava iyotatsi. ²⁰Okantzimovaitatyaanara naaka añeeyerone ankantaneentavakaavaitya aririka nareeta-paakyaami. Okantzimovaitatyaanara eejatzi noñaapaakemi pintzimaventava-

kaavaitya, pinkisavakaavaitya, pinkisa-neentavakaavaitya, eero paapatziyavakaa-vaita, pinkishimatavakaavaitya, pinkanta-kaaperovaitya, pimaimanetavakaavaitya. ²¹Okantzimovaitatyaanara nompashiventakovaityaami Pavaki. Aamaashitya ari nonkantaneentakovaitapaakyaami pantayetakerorika kaariperori, te povashaantero pantayetziro kamaaroyeta-tsiri, pimayempitavaitzi, piñaathatashivai-tantapiinta eejatzi.

13 ¹Irootakera mavatatsine nonkivantemi. Arira namenako-tantapaakyaamiro, ikantajaantaitakeri: Intzimerika aparoni iyakoventaari, ontzimatyeeera intzime mava atziri, terika, apite ñaakotakerine okaratzi ikenakaashitakari, aritatsira irovasankitaayeeteri. ²Arira nonkantapaakeri novasankitayeri ikaratzi antzitarorori kaariperori janta pisaikinta, arira nonkempitzitapaakyaari eejatzi pashinepayeeni antayetanaairori iroñaaka. Tema aritake nokamantzitakamiro napiitantakaroriranki nokivantzimi. Irojatzira nosankinatakotzimiri iroñaaka. ³Aamashitya pikantaiyatziini eerokaite: “Kaarira Cristo otyaanterine Pablo inkinkithatakaante, kempitaka Pablo kaarira iriiperojanori.” Paamaventyaara, irika Cristo, kaarira atziri saikimotantamatsitapaintatsineri, aña otzimimoperotaitziri ishintsinka irirori, kantatsira iriñaakaa-yetemiro tsikarika opaiyetari. ⁴Ari okantavetaka, kempivaivetaka te iravayaa-vaitanete irika ipaikakoyeetantakariri. Iro kantamaitacha añaakagairira Ishintsinka Pava. Arira nokempitzitakari eejatzi naaka, tera naavyaavaitanete, iro kantacha irijatzira Pava shintsitakagaanari, kantatsira noñaakaayetaimiro tsikarika opaiyetari. ⁵Eerora pikinkishiretakovaitashitana tera niriiperojanorite naaka, aña pinkinkishiretakotavakya. ¿Iriiperojano-rima pikantaka eeroka pikempisantai?

¿Tema piyotaiyeni inampishiretantami Cristo? Aritake okantari, terika, aamashitya te piriiperojanote eeroka. ⁶Niyopero-tataitzira, aririka piñaavakena janta, eerora pikempitakaantavakena, te niriiperotzi naaka. ⁷Nokovakotziri Pava, ari onkantya eero noñaakotantapaakamiro pikenakaashitane. Tera iro nokantantamirori iroka nonkovashivaitapaakya nonkempitakotapaakyari iriiperojanori. Aña nokovaperotataitatzí pantayetairo okaratzi tampatzikatatsiri. Irootake nokovakeri, onkantavetya otzikaavake-nami, eero noñaakantamiro noshintsinka novasankitaapaakemi, iroora niyotakaantaperotyaamiri naakatake iriiperojanori. ⁸Tera nonkovero naaka noñaakantashivaityaaro noshintsinka, iro ovatsipero aririka nonkovemi namatavitantemi. Intaanira nokovi noñaakantataitero onkantya iriyotakoyeetantyaarori kyaaryoori. ⁹Aritakera nontharomentakya aririka noñaakemi paavyaavaishiretai, onkantavetakya eekero inkempitakaantaitatyeenami naaka kaari aavyaavaitaneri. Iroora noñaañaatakota-

piintakeri, onkantya piñaantyaarori eerokaite pothotyero paavyaavaishireperotanete. ¹⁰Irootakera notyaantantamirori osankinarentsi, tera nosaikimoyetatyeei eerokaite janta, ari onkantya eero notsimaavaitantapaakami apaata. Tema iri Avinkatharite ovakenari onkantya novetsikashiretakaantantyaari, tera irovena novaariperoshirevaitante.

Ovekaraantarori ovethataantsi

¹¹Iyeikiite, jiroka ovekaraantarori nonkantemi: Pinkimoshiretaiyeni. Pothotyayetairo paavyaashirevaiyetai. Pintharomentashireyetai. Paapatziyavakaayetaiya. Kameetha pisaikayetai. iIriira Pava nampishireyetantyaamine, etakotantaneri jinatzi, iri kameetha saikakaantatsiri! ¹²Etakora pinkantya povethatavakaanaiya janta. ¹³Jovethatzitami eejatzi itasorentsi-takaitairi nampitarori jaka. ¹⁴iOnkamintha ineshinonkavaitaimi Avinkatharite Jesucristo! iOnkamintha iretakovaitaiyaami Pava! iOnkamintha inkantakaiyaaro Tasorentsinkantsi paapatziyavakaantaiyaari! Ari onkantyaari.